

ارائه الگوی کارآفرینی دانشگاه‌های علوم پزشکی دولتی شهر تهران

مهدی احمدی^۱، عباس خورشیدی^{۲*}، بهارک شیرزاد کبریا^۳

چکیده

زمینه و هدف: هدف پژوهش حاضر ارائه الگوی کارآفرینی برای دانشگاه‌های علوم پزشکی دولتی (مورد مطالعه دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران) است.

روش بررسی: این مطالعه از نظر هدف، کاربردی و از نظر نوع داده، کیفی و از نظر ماهیت و نوع مطالعه، داده بنیاد سیستمی (پارادایمی) است. جامعه مورد نظر پژوهش شامل اساتید دانشگاه و خبرگان است که براساس روش نمونه‌گیری نظری از نوع گلوله برفی و براساس اشباع نظری داده‌ها در نهایت ۱۵ نفر خبره برای مصاحبه انتخاب شدند. ابزار پژوهش فرم مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بود که با مصاحبه و تکمیل آن توسط خبرگان، ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های الگوی کارآفرینی برای دانشگاه‌های علوم پزشکی دولتی نهایی شد. پس از تأیید نهایی و اولویت‌بندی خبرگان، ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های سازنده الگو ترسیم شده و مجدداً الگوی یادشده توسط خبرگان اعتباریابی شد.

یافته‌ها: براساس یافته‌های پژوهش حاضر، ابتدا بخشی از الگوها، یافته‌ها، مطالعات و نظریه‌های ملی و جهانی بررسی شده، سپس با کدگذاری باز شاخص‌ها احصا شدند و از کدگذاری محوری در قالب ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها مقوله‌بندی شد، در نتیجه از ۵ بعد، ۱۸ مؤلفه و ۱۲۳ شاخص تشکیل شده است. ابعاد و مؤلفه‌های هر بعد شامل: ۱- عوامل علی: نیازسنجی، ساختار کارآفرین، فرهنگ کارآفرین؛ ۲- عوامل زمینه‌ای: اسناد بالادستی، منابع انسانی، منابع مالی، تکنولوژی و تجهیزات، جو سازمان؛ ۳- شرایط مداخله‌گر: قوانین و مقررات، استانداردها، مدیریت کارآفرین؛ ۴- راهبردها: اهداف کارآفرین، استراتژی نوآورانه و ۵- پیامدها: فردی، سازمانی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی است.

نتیجه‌گیری: با توجه به سیر تحولات جهانی، کارآفرینان را در خط مقدم توسعه فن‌آوری و توسعه اقتصادی قرار داده است. با عنایت به پدیده جهانی شدن اقتصاد، بسیاری معتقدند که بازارهای جهانی فردا در اختیار شرکت‌هایی است که به ریسک‌پذیری کارآفرینانه بها می‌دهند و برای توسعه سرمایه‌های فکری خود در حد کلان سرمایه‌گذاری می‌کنند، در بالندگی فردی پرتلاش هستند و در تعیین استراتژی‌ها، شرایط محیطی را مدنظر قرار می‌دهند

کلمات کلیدی: کارآفرینی، عوامل علی، مداخله‌گر، شرایط زمینه‌ای، راهبردها، پیامدها.

۱. دانشجوی دکتری تخصصی، مدیریت آموزش عالی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، تهران، ایران. ahamadi.mahdi1976@gmail.com

۲. نویسنده مسول. استاد گروه علوم تربیتی، دانشکده روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اسلامشهر، تهران، ایران. a_khorshidi40@yahoo.com

۳. استادیار گروه مدیریت آموزشی، دانشکده روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، تهران، ایران. bsherzad88@yahoo.com

مقدمه

کارآفرینان آموزش دیده و متعهد در عین حالی که اساسی‌ترین عامل ایجاد خودکفایی هستند، سرمایه‌ای با عمر بیشتر محسوب می‌شوند و در طول زمان نه تنها مستهلک نمی‌شوند، بلکه بارورتر شده و اطلاعات و کاردانی خود را به خصوص در عرصه‌های تولید به افراد دیگر منتقل کرده و در واقع به عاملی سرمایه‌ساز تبدیل می‌شوند (۱) و به این ترتیب می‌توانند علاوه بر ایجاد اشتغال، رفاه و بهره‌وری برای خود، برای سایر آحاد جامعه نیز اشتغال‌زایی کنند.

در قرن حاضر به آموزش عالی بیش از گذشته توجه شده است و تربیت نیروی انسانی در فرایند کارآفرینی جوامع، جایگاه ویژه‌ای یافته است (۲). دانشگاه‌های علوم پزشکی که مسئولیت تربیت نیروی انسانی برای نظام سلامت را بر عهده دارد، باید نهادی باشد که دانش و مهارت‌های لازم را برای نیروی انسانی موجود در دانشگاه‌های علوم پزشکی فراهم کرده و آنان را برای کارایی، اثربخشی و بهره‌وری بیشتر آماده سازد که این امر نیازمند افراد مستعد، توانمند، خلاق و کارآفرین است. بنا بر عقیده صاحب‌نظران بهداشت و درمان ایران، زمینه‌های کارآفرینی زیادی برای دارندگان حرفه‌های خدمات بهداشتی، درمانی وجود دارد. زمانی که تعداد زیادی از پزشکان، پرستاران، ماماها، دندان‌پزشکان، پیراپزشکان، مدیران خدمات بهداشتی درمانی و ... در گروه‌های مختلف آموزشی و پژوهشی در انتظار اشتغال به کار مانده‌اند، کارآفرینی می‌تواند به‌عنوان یکی از راه‌کارهای جدی در دستور کار مدیران، برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران حوزه بهداشت و درمان دانشگاه‌های علوم پزشکی قرار گیرد (۳).

شرط لازم برای توسعه کارآفرینی در حوزه سلامت و دانشگاه‌های علوم پزشکی، مجهز شدن دانشجویان و دانش‌آموختگان این حوزه به مهارت‌های کارآفرینی و راه‌اندازی کسب و کار است. به این معنی که اگر دانشجویان در طول

دوره تحصیل آموزش‌های نظری خود، مهارت‌های کارآفرینی را هم فرا بگیرند، قطعاً با دنبال کردن فرصت‌ها می‌توانند شرایط اشتغال مناسبی برای خود و سایر دانشجویان ایجاد کنند. از طرفی با توجه به تنوع و تعدد فعالیت‌هایی که در دانشگاه علوم پزشکی وجود دارد (چه در حوزه پزشکی، چه در حوزه پیراپزشکی، رشته‌های مدیریتی و ...) فرصت‌های بی‌شماری برای دانشجویان این دانشگاه‌ها وجود دارد که در صورت وجود الگوی آموزشی و تربیتی مناسب دانشجویان می‌توانند با شناسایی به موقع آن‌ها بر کارایی منابع و اثربخشی فعالیت‌ها و در نهایت ارتقای کیفیت و بهبود بهره‌وری بیافزایند.

در خصوص کارآفرینی تا به حال الگوهای متعددی تدوین شده است. کیخا و همکاران (۱۳۹۸) در مطالعه‌ای یازده مولفه‌ی امکانات و تجهیزات، ارتباط با صنعت، برنامه آموزشی، پژوهش نوآورانه، چشم‌انداز کارآفرین، رهبری کارآفرین، دانشجوی کارآفرین، زیرساخت و هیات علمی کارآفرین را به عنوان مولفه‌های اصلی الگوی کارآفرینی شناسایی کردند (۴). در مطالعه مدرسی سریزدی و همکاران (۱۳۹۸) مهم‌ترین مقوله‌های کلیدی شناسایی شده شامل؛ استراتژی نوآورانه، رهبری کارآفرینانه، فعالیت‌های اقتصادی کارآفرینانه، فرهنگ کارآفرینانه، ساختار منعطف، سیاست‌های آموزشی-حمایتی، تأمین منابع، سازگاری با محیط نوآورانه و شبکه‌سازی است که در سه رده عوامل اصلی، زمینه‌ای و محیطی دسته‌بندی شدند و در نهایت پس از طی مراحل هفت‌گانه پژوهش الگوی جامع دانشگاه کارآفرین تدوین شد (۵). محمدپور و همکاران (۱۳۹۸) نیز الگوی جامع دانشگاه کارآفرین را به این صورت شرح دادند که مولفه‌های مفاهیم نوع ساختار، فرهنگ حامی کارآفرینی، حمایت مدیریت از فعالیت‌های کارآفرینانه، اهداف و راهبردهای کارآفرینانه، تجاری‌سازی دانش، برنامه درسی کارآفرینانه، معرفی کارآفرینان دانشگاهی به‌عنوان الگوی نقش، تشکیل مراکز بازاریابی، توسعه ارتباطات و شبکه‌سازی، بیشترین اهمیت و

بالاترین رتبه‌ها را در بین مفاهیم مختلف داشتند (۶).

نصیری زنگ‌آبادی و همکاران (۱۳۹۵) در مطالعه‌ای به بررسی الگوی دولت کارآفرین برای سازمان‌های اداری ایران پرداختند. مدل ارائه شده در این مطالعه دارای ۸ مولفه: تعلق به مردم، بازارگرایی، رسالت محوری، مشتری مداری، تمرکززدایی، اشاعه اخلاق حرفه‌ای، توسعه مدیریت جهادی و برقراری عدالت اجتماعی و ۶۷ شاخص است (۷). ری و راما چاندران، ۱۹۹۶ (به نقل از زینگ، ۱، ۲۰۱۸) نیز در مطالعه‌ای نشان دادند که در الگوی فرآیند کارآفرینی، ۴ عنصر کلیدی: ۱- شرایط محیطی؛ ۲- زمینه کارآفرینی؛ ۳- عوامل سازمانی و ۴- پیامدهای سازمانی در به وجود آمدن مدل دخیل هستند (۸).

با توجه به مطالب فوق، مسئله اصلی تحقیق حاضر الگوی کارآفرینی برای دانشگاه‌های علوم پزشکی دولتی است. بر این اساس، تلاش می‌شود تا کاوش عمیق در شناسایی مقولات اصلی، شرایط علی، عوامل زمینه‌ای، راهبردها و پیامدهای پرورش کارآفرینان در دانشگاه‌های علوم پزشکی انجام شود و با بهره‌گیری از روش کیفی نظریه برخاسته از داده‌ها، طراحی الگوی کارآفرینی برای دانشگاه‌های علوم پزشکی دولتی شهر تهران ارائه شود.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ اهداف، کاربردی، از نظر داده‌ها، کیفی و از نظر ماهیت و نوع مطالعه، داده بنیاد سیستمی (پارادایمی) است. جامعه آماری این پژوهش، خبرگان جامعه علمی دانشگاهی و متخصصانی بودند که از سوابق اجرایی در سطوح تصمیم‌گیری در دانشگاه‌ها و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برخوردار بودند. این گروه با روش نمونه‌گیری آگاهانه از نوع نظری و در نهایت براساس اشباع نظری ۱۵ نفر خبره انتخاب شدند. براساس اهمیت موضوع، اساتید انتخاب

شده از گروه‌های مختلف از جمله مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی، اقتصاد درمان، علوم سیاسی، مدیریت آموزشی، مدیریت دولتی، دکتری حرفه‌ای پزشکی، پیراپزشکی، پزشکی و علوم تربیتی بودند که در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه‌های مختلف کشور از جمله دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، انستیتو آموزشی، تحقیقاتی و درمانی قلب و عروق شهید رجایی، دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز و اسلام شهر و ... که عضو هیات علمی بوده و در آنجا مشغول به کار هستند.

ابزار پژوهش، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بود که در آن، ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های الگوی کارآفرینی برای دانشگاه‌های علوم پزشکی دولتی تنظیم شد. برای فرم مصاحبه یادشده ابتدا بخشی از الگوها، یافته‌ها، مطالعات و نظریه‌های ملی و جهانی بررسی شد و مصاحبه‌ای با خبرگان در زمینه تعیین ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها صورت گرفت. سپس به مدد کدگذاری باز، شاخص‌های مرحله پیشین احصا شد. در نهایت شاخص‌های احصاشده به مدد کدگذاری محوری در قالب ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها دسته‌بندی شده و در قالب یک فرم مصاحبه نیمه ساختاریافته تنظیم شد. اعتبار و روایی ابزار سنجش با روش اجماع سه‌سویه به دست آمد.

در این مرحله، فرم مصاحبه نیمه ساختاریافته در اختیار خبرگان فن دلفی و بارش مغزی قرار گرفت و این روند تا رسیدن به اشباع نظری استمرار یافت. در نتیجه ۵ بعد، ۱۸ مؤلفه و ۱۲۳ شاخص برای الگوی کارآفرینی برای دانشگاه‌های علوم پزشکی دولتی شهر تهران نهایی شد. پس از تأیید نهایی و اولویت‌بندی خبرگان، ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های سازنده الگو ترسیم شده و مجدداً الگوی یادشده توسط خبرگان اعتباریابی شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها طی سه مرحله کدگذاری‌های باز، محوری و انتخابی انجام گرفت.

یافته‌های پژوهش

تحلیل داده‌ها در چهار مرحله انجام گرفت:

الف) کدگذاری باز: در این مرحله، ۱۱۸ شاخص از طریق مطالعات ملی و جهانی و مصاحبه با خبرگان احصا شد.

ب) کدگذاری محوری: در این مرحله، ۵ بعد، ۱۸ مؤلفه و ۱۱۸ شاخص از طریق مصاحبه با خبرگان احصا شد. شایان ذکر است به منظور جلوگیری از طولانی شدن متن مقاله از بیان جدول کدگذاری‌های باز و محوری خودداری شد.

ج) کدگذاری انتخابی: در این مرحله که توسط خبرگان انجام گرفت در مجموع به ترتیب اولویت، ۵ بعد، ۱۸ مؤلفه و ۱۲۳ شاخص جهت ارائه الگوی کارآفرینی برای دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران مشخص شد که در جدول ۱ بیان شده است. د: اعتباریابی نظری الگو: در این مرحله، ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های الگوی کارآفرینی برای دانشگاه‌های علوم پزشکی دولتی (مورد مطالعه: دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران) در قالب یک الگو تنظیم و توسط خبرگان اعتباریابی شد.

جدول ۱. ابعاد، مؤلفه‌ها و تعداد شاخص‌های سازنده ارائه الگوی کارآفرینی برای دانشگاه‌های علوم پزشکی دولتی (مورد مطالعه دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران)

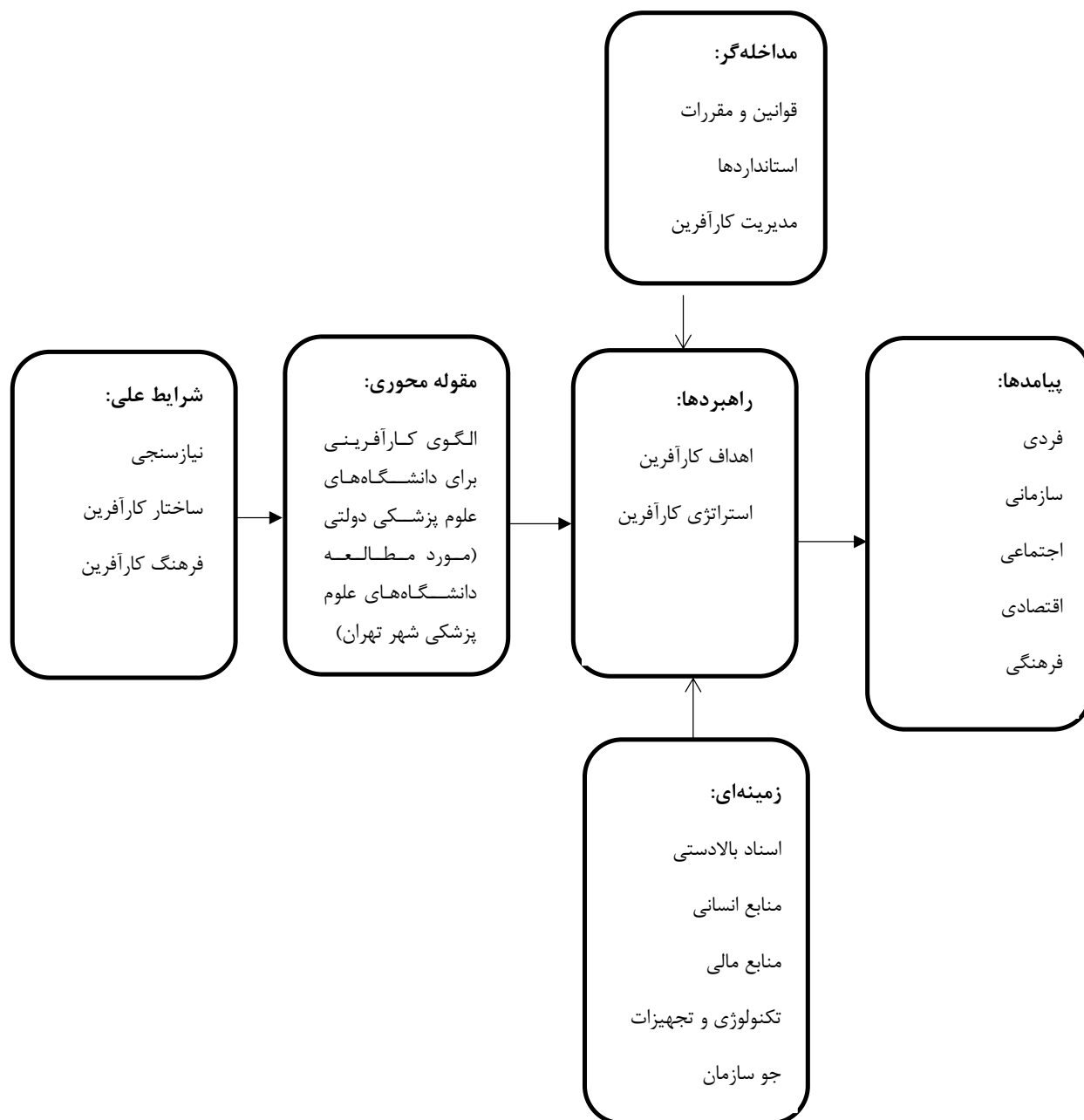
تعداد شاخص‌ها	مؤلفه‌ها	ابعاد
۹	نیازسنجی	عوامل علی
۱۲	ساختار کارآفرین	
۸	فرهنگ کارآفرین	
۳	اسناد بالادستی	عوامل زمینه‌ای
۶	منابع انسانی	
۶	منابع مالی	
۱۰	تکنولوژی و تجهیزات	
۷	جوسازمان	عوامل مداخله‌گر
۵	قوانین و مقررات	
۳	استانداردها	
۱۶	مدیریت کارآفرین	راهبردها
۵	اهداف کارآفرین	
۵	استراتژی نوآورانه	
۴	فردی	پیامدها
۱۱	سازمانی	
۴	اجتماعی	
۴	اقتصادی	
۵	فرهنگی	

بحث و نتیجه‌گیری

در نتیجه پژوهش، الگوی پارادایمی کارآفرینی برای دانشگاه‌های

علوم پزشکی دولتی (مورد مطالعه دانشگاه‌های علوم پزشکی

شهر تهران) به شرح شکل زیر حاصل شد:

شکل ۱. الگوی پارادایمی کارآفرینی برای دانشگاه‌های علوم پزشکی دولتی (مورد مطالعه: دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران) (مستخرج از پژوهش حاضر)

تکنولوژی و تجهیزات، جو سازمان؛ ۳- شرایط مداخله‌گر: قوانین و مقررات، استانداردها، مدیریت کارآفرین؛ ۴- راهبردها: اهداف کارآفرین، استراتژی نوآورانه و ۵- پیامدها: فردی، سازمانی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی است.

براساس شکل ۱، الگوی یادشده از ۵ بعد، ۱۸ مولفه و ۱۲۳ شاخص تشکیل شده است. ابعاد و مولفه‌های هر بعد شامل ۱- عوامل علی: نیازسنجی، ساختار کارآفرین، فرهنگ کارآفرین؛ ۲- عوامل زمینه‌ای: اسناد بالادستی، منابع انسانی، منابع مالی،

جدول ۲. ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های استخراج شده

ابعاد	مولفه‌ها	شاخص‌ها
نیاز سنجی		نظام مند و علمی بودن فرایند نیازسنجی آموزش‌های کارآفرینی
		جامع و مانع بودن نیازسنجی آموزش‌های کارآفرینی نیاز سنجی
		مشارکت دادن کلیه اساتید در فرایند
		کاربردی بودن نیاز سنجی‌های آموزش‌های کارآفرینی
		مشارکت دادن سیاست‌گذاران در فرایند نیازسنجی آموزش‌های کارآفرینی جامعه
		مشارکت دادن کلیه کارفرمایان در فرایند نیازسنجی آموزش‌های کارآفرینی جامعه
		تناسب روش نیازسنجی با نوع مهارت‌ها و مقتضیات محلی
		تناسب بین استراتژی‌های دانشگاه با تعیین نیازهای آموزشی
		تناسب نیازهای آموزشی با شایستگی‌های حرفه‌ای
		ساختاری انعطاف‌پذیر و متمایز
شرایط علی	ساختار کارآفرین	انطباق‌پذیر در قوانین
		عضویت کارآفرین در هیئت رئیسه دانشگاه
		مسئولیت‌های جدید خود و اعضای خود (استادان)
		تغییر مقررات داخلی و هنجارها برای حذف موانع برای استادان و محققان دیگر
		تعامل و همکاری دانشگاه، صنعت و کسب و کارهای خارج از دانشگاه
		به کارگیری هم‌زمان اعضای هیئت علمی در صنعت و دانشگاه
		انتقال دانشجویان و کارکنان بین دانشگاه و صنعت
		دانشگاه به عنوان میانجی دولت، بازار و آموزش
		ارتباط مستمر با بازار (صنعت) از طریق انتقال دانش دانشگاهی به صنعت
		ایجاد فرصت‌هایی برای تبادل دانش پویا
فرهنگ کارآفرین		شرکت در شبکه‌های بین‌المللی
		وجود فرهنگ سازمانی مستعد خلاقیت و کارآفرینی
		برخورداری از فرهنگ حمایتی در مقابل فعالیت‌های خلاقانه
		حاکم بودن فرهنگ مشوق برای ایده‌پردازی و کارآفرینی
		تمایل اساتید به انجام کار تیمی و گروهی در دانشگاه
		حاکمیت تفکر بهبود مستمر
		پذیرش افراد شکست خورده در طرح‌های نو و جدید
		وجود فرهنگ سازمانی هدایت‌گر رفتار و کردار کارکنان در دانشگاه
		ایجاد ارزش‌های مشترک در خصوص توسعه کارآفرینی در دانشگاه
		توجه به قانون اساسی در زمینه کار آفرینی
اسناد بالادستی		توجه به سند چشم‌انداز بیست ساله در زمینه کارآفرینی
		توجه به مولفه‌های کار آفرینی در برنامه‌های توسعه (نگرش، رفتار و نتایج کارآفرینانه)
		افزایش انگیزه دانشجویان، اساتید و کارکنان به کارآفرینی
		افزایش انگیزه دانشجویان به خود اشتغالی
منابع انسانی		تناسب بین قابلیت‌های مهارتی دانشجویان و نیازهای جامعه
		میزان انگیزه دانشجویان برای کاربست آموخته‌ها در محیط کار واقعی
		جذب، پذیرش و استخدام با رویکرد کارآفرینانه
منابع مالی		پرورش افراد کارآفرین (تولید کارآفرین)
		پیش‌بینی و تخصیص اعتبارات مورد نیاز دوره‌های توسعه کارآفرینی
		پرداخت به موقع هزینه‌ها جهت توسعه کارآفرینی دانشگاهی

ابعاد	موفله‌ها	شاخص‌ها
تکنولوژی و تجهیزات	تجهیز مراکز آموزشی به سیستم‌های الکترونیکی به روز	تدوین و تخصیص اعتبارات مالی جهت ترتیب کارکنان کارآفرین
	تجهیز مراکز آموزشی به سیستم‌های هوشمند	جذب نیروهای کیفی در دانشگاه
	ایجاد کتابخانه دیجیتال	برقراری ارتباط بین سیستم ارزش‌یابی حقوقی کارکنان و دوره‌های کارآفرینی
	ایجاد اتوماسیون اداری	مشوق‌های مادی به تلاش‌های کارکنان در جهت یادگیری کارآفرینی
	ایجاد آموزش‌های برخط	
	تجهیز مراکز آموزشی به وسایل کمک آموزشی به روز	
	برخورداری از سیستم‌های ارتباطی آموزشی برای برقراری ارتباط با اساتید و سایر دانشجویان	
	ایجاد سهولت استفاده از سیستم‌های ارتباطی با حفظ حریم شخصی	
	ایجاد بستر اینترنت و اینترنت در محل اجرای آموزش‌های مهارتی	
	وجود نرم افزار سیستم جامع آموزش‌های کارآفرینی	
جو سازمان	توسعه مدیریت به صورت همکاری درون سازمان	
	تعامل با همه ذی‌نفعان در یک مسئولیت مشترک برای موفقیت و رسیدن به اهداف سازمانی	
	داشتن نگاهی مثبت کارکنان به آینده حرفه خود در سازمان	
	ایجاد ساختارهایی برای ترویج مشارکت کارکنان در تصمیمات سازمان	
	اهمیت افراد به انجام وظایف محوله در سازمان	
	وجود جو اعتماد متقابل بین کارمندان با همدیگر در سازمان	
قوانین و مقررات	وجود جو اعتماد متقابل بین کارمندان، اساتید و مدیران در سازمان	
	برخورداری از سیستم ایده‌پردازی جهت اخذ و تعدیل ایده‌ها و درگیرسازی یاددهندگان	
	تعیین متولی برای حمایت از کارآفرین محور، نوآوری و ارائه ایده‌های جدید	
	انعطاف پذیری سیستم حقوق و دستمزد	
استانداردها	انعطاف پذیر بودن قوانین و مقررات در گسترش کارآفرینی	
	فراهم شدن زیرساخت‌های سیستمی، فرایندی، اجرایی و فنی برای کارآفرینی	
	توجه به استانداردهای جهانی در کارآفرینی	
مداخله‌گر	توجه به استانداردهای ملی در کارآفرینی	
	توجه به استانداردهای محلی در کارآفرینی	
مدیریت کارآفرین	به‌کارگیری سبک مدیریت مشارکتی	
	حمایت مدیریت از اجرای ایده‌های آموزشی جدید	
	برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی مربوط به کارآفرینی	
	اعمال رهبری دموکراتیک در دانشگاه	
	حامی و مشوق بودن (تشویق اساتید درگیر در تغییر و نوآوری)	
	استقبال از روحیه آزاد اندیشی و پرسشگری	
		تلاش‌گر در به وجود آوردن تجربیات غنی یادگیری

شخص‌ها	مولفه‌ها	ابعاد
عدم تمرکز بر تصمیم‌گیری		
دوری از سنت‌گرایی		
انعطاف‌پذیری در برابر امور		
توانایی پذیرش تغییرات		
خودکنترلی در شرایط دشوار		
انتقادپذیری در برابر دیگر همکاران		
داشتن انرژی و سخت‌کوشی		
ریسک‌پذیری در مدیریت دانشگاه		
داشتن آستانه تحمل بالا		
امکان اجرای دقیق اهداف کلی دوره‌های کارآفرینی		
امکان اجرای دقیق اهداف رفتاری دوره‌های کارآفرینی		
تطابق اهداف مهارتی با مهارت‌های شغلی دوره	اهداف کارآفرین	
توجه به توریسم سلامت در هدف‌گذاری		
تطابق اهداف مهارتی با اطلاعات نوین جهانی		راهبردی
وجود قوانین و سیاست‌های حاکم کارآفرینانه		
تدوین ماموریت سوم اضافه بر تدریس و پژوهش در دانشگاه		
تدوین ماموریت‌ها و استراتژی‌های مبتنی بر اصول کارآفرینانه	استراتژی نوآورانه	
تدوین سیاست‌های نوآورانه در تدریس		
تدوین سیاست‌های نوآورانه در پژوهش		
رشد مهارت و نوآوری فردی		
افزایش اعتماد به نفس و خودباوری	فردی	
ایجاد استقلال هویتی		
دوری از انحرافات		
اعطای مدرک رسمی مورد قبول موسسه‌های داخلی		
اعطای مدرک رسمی مورد قبول موسسه‌های خارجی		
کسب مهارت در راستای تکنولوژی و علوم وابسته به همراه دانش‌های خاص مربوط به شغل		
هدفمند و ماموریت‌گرا نبودن سازمان‌های ارائه‌کننده آموزش‌های کارآفرینی		
آشنایی مدیران سازمان‌ها با مراکز ارائه‌دهنده آموزش‌های کارآفرینی		پیامدها
تربیت نیروهای متخصص مورد نیاز بازار صنعتی داخلی	سازمانی	
تربیت نیروهای متخصص مورد نیاز بازار صنعتی خارجی		
کسب نگرش جامعه ملی درخصوص عملکرد مهارتی سازمان		
کسب نگرش مشتریان ملی درخصوص عملکرد مهارتی سازمان		
کسب نگرش ارگان‌های ملی درخصوص عملکرد مهارتی سازمان		
کسب نگرش مراکز صنعتی ملی درخصوص عملکرد مهارتی سازمان		
کاهش آسیب‌های اجتماعی		
رشد اعتماد جامعه به محصولات داخلی	اجتماعی	

ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخص‌ها
اقتصادی		افزایش تقاضای جامعه نسبت به محصولات داخلی
		رشد عدالت اجتماعی
		رشد کسب و کار و سرمایه‌گذاری
		شهرت و اعتبار (برند سازی) نوآوری در محصولات
		بین‌المللی سازی کسب و کار
		نوآوری در فرایند تولید
فرهنگی		فرهنگ تولید مطلوب
		تقویت یادگیری اثربخش
		تقویت توانمندسازی‌های دانشجویان بر اساس نظام ارزشی و فرهنگی جامعه
		ارزشمند داشتن ارائه خدمات
		تقویت تعهد به جامعه ملی

ساکنان (۲۰۱۷) از حیث توجه به عوامل مالی، مدیریت و فناوری (۱۵) نیز مشابه بود.

نتایج این پژوهش از دو جنبه حائز اهمیت است؛ از دیدگاه علمی موضوع طراحی الگوی کارآفرینی برای دانشگاه‌های علوم پزشکی دولتی به شکل عام و در مدیریت آموزش عالی به شکل خاص چندان مورد توجه قرار نگرفته است. از دیدگاه کاربردی نیز، سیر تحولات جهانی، کارآفرینان را در خط مقدم توسعه فناوری و توسعه اقتصادی قرار داده است. تجربه موفقیت آمیز اغلب کشورهای پیشرفته و نیز برخی از کشورهای در حال توسعه در عبور از بحران‌های اقتصادی موجب شده است تا سایر کشورها نیز برای کارآفرینی، کارآفرینان و شکل‌گیری کسب و کارهای نوآورانه اهمیت خاصی قائل شوند. با عنایت به پدیده جهانی شدن اقتصاد، بسیاری معتقدند که بازارهای جهانی فردا در اختیار شرکت‌هایی است که به ریسک‌پذیری کارآفرینانه بها می‌دهند و برای توسعه سرمایه‌های فکری خود در حد کلان سرمایه‌گذاری می‌کنند، در بالندگی فردی پرتلاش هستند و در تعیین استراتژی‌ها، شرایط محیطی را مدنظر قرار می‌دهند.

در مجموع، پژوهش حاضر با محدودیت‌های زیر در اجرا رو

در نهایت، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد هر یک از مؤلفه‌های به‌دست‌آمده، از شاخص‌هایی تشکیل شده‌اند که در قالب جدول ۲ بیان شده است.

یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج سایر مطالعات در زمینه‌های مختلف مشابه بود. به عنوان مثال مطالعه ناطقی و همکاران (۱۴۰۱) از حیث مؤلفه‌های ساختار کارآفرین، رهبری و مدیریت (۹) و مطالعه بریمانی و عنایتی (۱۴۰۰) از حیث عوامل فرهنگی، منابع انسانی، زمینه ارتباطی و اجتماعی، توجه به عوامل اقتصادی و ساختاری (۱۰) با مطالعه حاضر هم‌سو بودند. پژوهش علی محمدی و همکاران (۱۴۰۰) از حیث منابع انسانی و فناوری و تجهیزات و پژوهش (۱۱)، میرجوانی زنگنه و همکاران (۱۴۰۰) از حیث توجه به منابع اقتصادی، قوانین و مقررات، مدیریت و رهبری مناسب، مسائل اقتصادی، منابع انسانی، زیرساخت، توسعه اجتماعی و اقتصادی (۱۲) با مطالعه حاضر مشابه بودند. نتایج پژوهش هال (۲۰۲۱) از حیث مدیریت مناسب، زیرساخت و منابع مالی و پژوهش (۱۳)، فری و همکاران (۲۰۱۹) از حیث رهبری و مدیریت کارآفرینانه، محیط و جو سازمان (۱۴) با مطالعه حاضر هم‌سو بودند. هم‌چنین با یافته‌های

نتایج افزایش می‌یابد. از طرفی استفاده از مقیاس استاندارد و جامع‌تر می‌تواند در سطح گسترده‌تری مورد استفاده قرار گیرد. - براساس پیشنهادهای پژوهشی به ذی‌نفعان توصیه می‌شود که نتایج حاصل از این پژوهش، در موقعیت‌های عملی و برای حل مسائل و مشکلات موجود به کار گرفته شوند.

تشکر و قدردانی

نویسندگان مقاله از اساتید دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، انستیتو آموزشی، تحقیقاتی و درمانی قلب و عروق شهید رجایی، دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز و اسلام شهر قدردانی می‌کنند.

به رو بود:

- پژوهش حاضر برای طراحی الگوی کارآفرینی برای دانشگاه‌های علوم پزشکی دولتی شهر تهران انجام شد. در صورتی که، می‌توانست در سطح وسیع‌تری مانند: دانشگاه‌های شهرهای دیگر و هم‌چنین دانشگاه‌های غیردولتی اجرا شود، که در این صورت قابلیت تعمیم‌پذیری بیشتری داشت.

- نتایج استخراج شده این پژوهش تنها از راه روش کیفی حاصل شد در صورتی که اگر از روش کیفی و کمی (آمیخته) به دست می‌آمد اعتبار بیشتری داشت.

در پایان، براساس نتایج پژوهش، پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

- اجرای پژوهش در سطح وسیع‌تر، زیرا قابلیت تعمیم‌پذیری

References

1. Henley A, Contreras F, Espinosa JC, Barbosa D. Entrepreneurial intentions of Colombian business students: planned behavior, leadership skills and social capital. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 2017; 23(6): 1017-1032.
2. Ilonen S. Creating an Entrepreneurial Learning Environment for Entrepreneurship Education in HE: The Educator's Perspective, *Industry and Higher Education*, 2020; 35(4): 518-530.
3. Ruknizadeh H, Shahani T, Alavi M, Oshiani Rudsari, Z. Entrepreneurial management in medical sciences universities of the country using the business development center (BDO) Experiences of Zanjan University of Medical Sciences, 8th National Conference of Studies and modern research in the field of humanities, management and entrepreneurship in Iran, Tehran, 1400. <https://civilica.com/doc/1316926>. [Persian]
4. Kikha A ,Ezzati M ,Salehi M .Designing the entrepreneurial university model :a qualitative(approach) case study :University of Tehran ,Iranian Engineering Education Quarterly, 2018;21(83): 51-77. [Persian]
5. Madrasi Serizdi J ,Abbaspour A ,Ghiathi S ,Sakhdari K .The model of entrepreneurial university with a trans-combination approach ,Iran's higher education, 2019;11(1): 67-98. [Persian]
6. Mohammadpour S ,Salarzahi H ,Wazifa Z ,Yagoubi N ,Kamalian A .Designing and compiling a comprehensive model of an entrepreneurial university with a meta-combination approach scientific article of the Ministry of Science ,Management in an Islamic University, 2018;2(18): 369-386. [Persian]
7. Nasiri Zangabad A ,Rasouli ,R ,Al-Wadiri H, Mohammadzadeh A .Designing an entrepreneurial government model for administrative organizations in Iran, 2015;1(5): 91-106. [Persian]
8. Zheng ,Y .The past ,present and future of research on Chinese entrepreneurship education: A bibliometric analysis based on CSSCI journal articles .*Educational Sciences :Theory & Practice*. 2018;18(5): 1255-1276.
9. Natghi F ,Karagozlu ,S ,Jalal Vandı ,M .Presenting the model of development of entrepreneurship capability of the country's young generation in the context of higher education curriculum planning ,a critical research paper on humanities texts and programs, 1401: 303-327. [Persian]
10. Brimani K ,Enayati s .Explaining the factors affecting the relationship between industry and university ;A step towards an entrepreneurial university :Development and Transformation Management, 1400;47(16): 61-76. [Persian]
11. Alimohammadi Madnawii S ,Moazzami M ,Ahmadi A .Presenting the model of future research based on the transformational leadership style with the approach of developing entrepreneurial universities ,the development of Jundi Shapur Ahvaz education, 1400:12(3): 837-847. [Persian]
12. Mirjavani Zanganeh C ,Shafizadeh H ,Salimani N .Entrepreneurial university model with an emphasis on Islamic Azad University using foundation data theory ,a new approach in educational management, 1400:47(17): 72-88. [Persian]
13. Hall R .Students as Partners in University Innovation and Entrepreneurship ,*Education & Training*, 2021;63: 48-54.
14. Ferri L ,Ginešti G ,Spano R ,Zampella A .Exploring Factors Motivating Entrepreneurial Intentions :The Case of Italian University Students ,*International Journal of Training and Development*, 2019;23(3): 202-220.
15. Saukkonen J .From a Student of Startup Business to a Startup Employee or Entrepreneur :Study on Career Narratives of Students in Entrepreneurial Programs in a University ,*Journal of Educational Issues*, 2017;3(1): 214-235.

Presenting the Entrepreneurship Model of Tehran State Universities of Medical Sciences

Mehdi Ahmadi¹, Abbas Khorshidi^{2*}, Baharak Shirzad Kebria³

Abstract

Background and Objective: The purpose of the current research is to present an entrepreneurship model for state universities of medical sciences (the study of universities of medical sciences in Tehran).

Methods and Materials: This study is applied in terms of purpose, qualitative in terms of data type, and systematic (paradigmatic) foundation data in terms of the nature and type of study. The target population of the research includes university professors and experts, based on the theoretical sampling method of the snowball type and based on the theoretical saturation of the data, finally 15 experts were selected for the interview. The research tool was a semi-structured interview form, which was finalized by interviewing and completing it by experts, the dimensions, components and indicators of the entrepreneurial model for state universities of medical sciences. After the final approval and prioritization of the experts, the dimensions, components and indicators of the model were drawn and the said model was again validated by the experts.

Results: Based on the findings of the current research, first part of the national and global patterns, findings, studies and theories were examined, then the indicators were counted by open coding and categorized in the form of dimensions, components and indicators from the axial coding, as a result, out of 5 dimensions, 18 components and 123 indexes have been formed. The dimensions and components of each dimension include: 1- Causal factors: needs assessment, entrepreneur structure, entrepreneur culture; 2- Background factors: upstream documents, human resources, financial resources, technology and equipment, organization atmosphere; 3- Intervening conditions: laws and regulations, standards, entrepreneur management; 4- Strategies: Entrepreneur's goals, innovative strategy and 5- Consequences: individual, organizational, social, economic and cultural.

Conclusion: According to the course of global developments, entrepreneurs have been placed at the forefront of technological development and economic development. Considering the phenomenon of economic globalization, many believe that tomorrow's global markets are at the disposal of companies that value entrepreneurial risk-taking and invest large amounts in order to develop their intellectual capital. Individuals are highly motivated and consider the environmental conditions in determining strategies.

Keywords: Entrepreneurship, Causal Factors, Interventionist, Contextual Conditions, Strategies, Consequences

1. Ph.D. student, Higher Education Management, Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Tehran, Iran.

ahamadi.mahdi1976@gmail.com

2*. Corresponding author. Prof. Department of Educational Sciences, Faculty of Psychology, Islamic Azad University, Islamshahr Branch, Tehran, Iran.

a_khorshidi40@yahoo.com

3. Prof. Assistant, Department of Educational Management, Faculty of Psychology, Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Tehran, Iran.

bshirzad88@yahoo.com